

The Effect of Mothers' Self-Confidence on Perception of Newborn Babies[#]

Esra Yanık^{1,a}, Handan Güler^{2,b,*}

¹Neonatal Intensive Care Unit, Research and Application Hospital, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

²Department of Health Programs, Vocational School of Healthcare Services, Sivas Cumhuriyet University, Sivas, Türkiye

*Corresponding author

Research Article

Acknowledgment

#This study was presented as an oral presentation at the 1st International 1st National Sivas Midwifery Congress held at Cumhuriyet University in Sivas on May 9-10, 2022.

History

Received: 13/06/2023

Accepted: 26/10/2023

ABSTRACT

The mother's negative perception of her baby can lead to lifelong problems in the baby by disrupting the relationship between them. A woman's self-confidence can affect her positive perception of her baby. The study aims to determine the effect of mothers' self-confidence on their perceptions of their newborn babies. The sample of the study, which has conducted in the descriptive research type, consisted of 160 women whose babies were hospitalized in the neonatal intensive care unit of a university hospital in the Central Anatolia Region of Turkey. The data of the study were collected with the "Mothers' introductory information form", "Pharis Self-confidence Scale" and "Newborn Perception Scale". The mean self-confidence score of women was 48.25±9.16, which was above the average level. The mothers' newborn perception mean score was -3.11±6.41 and 73.1% perceived their newborn baby negatively. There was a negative (-) and very low ($r=-0.159$; $p=0.044$) significant relationship between mothers' self-confidence and perception of the newborn. It was determined that a unit increase in the self-confidence level of women significantly reduced the level of the negative perception of the newborn by 0.227 times. As a result, as the self-confidence of the woman increases, the level of the negative perception of the newborn decreases. In that context, it is recommended to routinely determine the self-confidence of mothers and to expand self-confidence-boosting midwifery initiatives.

Keywords: Baby perception, Mother, Newborn, Newborn perception, Self-confidence

Annelerin Öz Güvenlerinin Yenidoğan Bebeklerini Algılamalarına Etkisi[#]

Bilgi

#Bu çalışma 9-10 Mayıs 2022 tarihlerinde Sivas Cumhuriyet Üniversitesi'nde gerçekleşen 1. Uluslararası 1. Ulusal Sivas Ebelik Kongre'sinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Süreç

Geliş: 13/06/2023

Kabul: 26/10/2023

Copyright

This work is licensed under Creative Commons Attribution 4.0 International License

Öz

Annenin bebeğini olumsuz algılaması, aralarındaki ilişkiyi bozarak bebekte yaşam boyu sürecek sorunlara yol açabilir. Kadının öz güveni bebeğini olumlu algılamasını etkileyebilir. Bu çalışmada annelerin öz güvenlerinin yenidoğan bebeklerini algılamalarına etkisini belirlemek amaçlandı. Tanımlayıcı araştırma tipinde yapılan çalışmanın örneklemini, Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde bir üniversite hastanesinin yeni doğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan 160 kadın oluşturdu. Araştırmanın verileri, "Anneleri tanıtıcı bilgi formu", "Pharis Öz Güven Ölçeği" ve "Yenidoğanı Algılama Ölçeği" ile toplandı. Kadınların özgüven puan ortalaması 48,25±9,16 olup orta düzeyin üzerindedir. Annelerin yenidoğanı algılama puan ortalamaları -3,11±6,41 olup %73,1'i yenidoğan bebeğini negatif algıladı. Annelerin öz güveni ile yenidoğanı algılaması arasında negatif (-) yönde ve çok düşük düzeyde ($r=-0.159$; $p=0.044$) anlamlı bir ilişki vardı. Kadınların öz güven düzeyindeki bir birim artışın, yeni doğanı negatif algılama düzeyini 0.227 kat anlamlı düzeyde azalttığı belirlendi. Sonuç olarak kadının öz güveni arttıkça yeni doğanı negatif algılama düzeyi azaltılmaktadır. Bu bağlamda annelerin öz güvenlerinin rutin olarak belirlenmesi ve öz güven artırıcı ebelik girişimlerinin yaygınlaştırılması önerilir.

Anahtar Kelimeler: Anne, Bebek algısı, Özgüven, Yenidoğan, Yenidoğanı algılama

^a esra.cnkgl@hotmail.com

^b <https://orcid.org/0000-0003-4204-504X>

^b hguler@cumhuriyet.edu.tr

^b <https://orcid.org/0000-0002-7474-3160>

How to Cite: Yanık E, Güler H (2023) The Effect of Mothers' Self-Confidence on Perception of Newborn Babies, Journal of Health Sciences Institute, 8(Special Issue): 316-322

Giriş

Kadının yaşamında anneliğe geçiş önemli bir süreçtir. Annenin bebeğe ilgisi, gebelik döneminde başlar ve doğum sonrası ilk günlerde annelerin bebeklerini algılama durumları, daha sonraki dönemlerde anne bebek ilişkisinin sürekliliğini sağlar. Doğumdan sonraki ilerleyen zamanlarda, annenin bebeğini koklaması, ona dokunması, onun gereksinimlerini karşılaması bebeğini olumlu algılamasını etkiler (Özkan ve Polat, 2011). Bu algılamayı kadının sosyo-demografik ve obstetrik özellikleri, kültürü,

aile içi ilişkileri, kendi ailesinden aldığı sevgi ve bebeğin sağlık durumu gibi birçok faktör etkileyebilir (Şeker ve Sevil, 2015). Bu faktörler aynı zamanda annenin öz güvenini de etkilemektedir. Özkan ve Polat (2011) çalışmasında, annelerin öz güveni ile annelik rolü ve "bebeğim" algısı arasında pozitif yönde bir ilişki saptamıştır. Çalışmalar bebeğini algılaması negatif yönde olabilecek annelerin önceden saptanmasının önemini ve bu annelerin desteklenmesinin olası yenidoğan ihmal ve

istismarı önleyebileceğini belirtilmektedir (Beyazova, 2003; Şirin ve Keleş, 2003). Annenin bebeğini olumlu algılamaması ve anne bebek ilişkisinin gelişmemesi bebeğin gelecek yaşamını etkileyerek yaşam boyu sürecek öğrenme, davranış, fiziksel ve ruh sağlığı sorunlarına yol açabilmektedir (Öztekin, 2018).

Annenin, annelik rolüne uyum sağlayabilmesi, bebeğini kabullenmesi, taburcu olduğunda kendine ve bebeğine bakım için gerekli bilgi ve becerileri kazanması gerekir (Özkan ve Polat, 2011). Yaşamının ilk gününden itibaren bebek güven ve sevgiyi anneden alır. Özellikle doğumdan hemen sonra anne bebek iletişimini başlatabilmek ve devamını sağlamaya destek olmak bağlanma duygusunun başarılmasını sağlayacak ve gelecekte bebeğin, sosyal ve emosyonel gelişimine temel oluşturacaktır (Çakır ve Alparslan, 2018). Annelerin bu konularda eğitilmesi onların öz güvenlerini artıracak ve öz güvenle bebeğine daha iyi bakım verebilecektir (Nacar ve Gökkaya, 2019; Şayık ve Örsal, 2019; Taşkın, 2021).

Öz güven, insanın mutlu ve başarılı bir hayat sürmesi, üstlendiği sorumluluk ve rolleri sağlıklı bir şekilde yerine getirmesi ve yaşamda karşılaşılabileceği sorunlar ve sorumluluklarla daha kolay baş edebilmesini sağlamaktadır. Annelik kadının hayatında yeni bir dönem olup birçok sorumluluğu beraberinde getirmektedir. Annenin yeni görevlerini başarabilmesi için özel beceri ve enerjiye gereksinimi vardır. Bu da güçlü bir annelik öz güvenini gerektirir (Öztürk ve Erci, 2016). Sıcak, güvenli, tutarlı bir ilişki ruhsal yönden sağlıklı bir gelişme için gereklidir. Özellikle bebeğinde sağlık sorunu olan, bebeği hastanede ya da yenidoğan yoğun bakım ünitesinde yatan annelerin; bilgili ve deneyimli olsalar da kendilerine güvenleri azalabilir. Bu anneler mutsuz veya duygusal yönden izole olabilirler. Bu durumlardan herhangi birisi annede mevcut ise sağlık profesyonellerinin özellikle bu annelere öz güven kazandırmak ve annelik duygularını artırmak için destek olmaları ve gerekli yardımları sağlamaları önemlidir (Zwelling ve Phillips, 2001). Bu destek ebeler tarafından anneye verilen eğitim ve bakımlar ile sağlanabilir. Ebeler, özellikle yenidoğan ve onların anneleri ile en fazla bir arada olabilen sağlık profesyonelleridir. Yenidoğanların bulunduğu servislerde çalışan ebeler ve hemşireler annelere; yenidoğanın normal gelişim özellikleri, bakımı, beslenmesi, kullanacakları malzemeler ve karşılaşılabilecekleri sorunlarla ilgili eğitimler vererek onların öz güvenlerini geliştirmelerine katkı sağlayabilir (Çakır ve Alparslan, 2018; Nacar ve Gökkaya, 2019; Taşkın, 2021).

Yenidoğanın doğumdan sonra sağlık sorunu ya da farklı bir neden ile anneden ayrılması, anne ile bebek iletişiminin başlatılmasını ve ilişkinin sağlanabilmesini zorlaştırabilir. Annenin bebeğinden ayrı kalması annenin kendine güveninin azalmasına, yetersizlik ve suçluluk gibi olumsuz duygularının ön plana çıkmasına neden olabilir. Böyle bir durumda ebeler annelerin duygularını ifade etmesine yardımcı olmalı ve olumsuz duygularının olumlu duygular ile yer değiştirmesini sağlamalıdır. Ebeler ve hemşireler tarafından bu annenin endişeleri dinlenmeli, soruları yanıtlanmalı ve annelik davranışları

desteklenmelidir. Ebeler ve hemşireler tarafından anneye verilen bu bakım ve hizmetler annenin öz güvenlerini artırabilir ve hem kendini hem de bebeğini pozitif olarak algılamasına yardımcı olabilir (Çoban ve Saruhan, 2005; Taşkın, 2021). Annelerin öz güvenini artıran diğer bir durum ise emzirmenin sağlanmasıdır (Yenal ve Okumuş, 2003). Özellikle birinci basamak sağlık kuruluşlarında çalışan ebe ve hemşireler, ev ziyaretlerinde annelerin öz güvenlerini artırmaya yönelik eğitim ve danışmanlık hizmeti vermelidirler (Öztürk ve Erci, 2016). Verilen bu eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin sürekliliği annenin bebek bakımı konusunda öz güvenini geliştirmeyi kolaylaştırmaktadır (Yıldız ve Akbayrak, 2014). Bebek bakımı ile ilgili web tabanlı eğitiminin etkinliğinin araştırıldığı farklı iki çalışmada da eğitimin ebeveynlerin özellikle annelerin öz güvenlerini arttırdığı ve kaygı düzeylerini azalttığı belirtilmiştir (Batman, 2014; Kuo ve ark., 2009).

Annenin öz güvenin artması annelik rolünü yerine getirmede yardımcı olurken karşılaşılabilecek sorunlarla baş etmesini de kolaylaştırabilir. Yapılan literatür incelmesinde, ülkemizde annelerin öz güvenlerinin bebeklerini algılamalarına etkisine yönelik herhangi bir çalışma bulgusuna rastlanamamıştır. Annelerin öz güvenlerinin önceden saptanması ebeler ve hemşirelere rehberlik edecek ve bakımlarını planlarken yol gösterici olacaktır. Böylece annelerin öz güvenlerini artırıcı ebelik yaklaşımları ile annelerin yenidoğan bebeklerini algılamaları daha olumlu yönde gelişebilecektir. Bu araştırmanın amacı annelerin öz güvenlerinin yenidoğan bebeklerini algılamalarına etkisini belirlemektir.

Materyal ve Yöntem

Araştırmanın yeri ve örneklem seçimi

Tanımlayıcı araştırma ilkelerine göre yapılan bu çalışma Eylül 2019-Aralık 2020 tarihleri arasında yapıldı. Araştırmaya Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde bir üniversite hastanesinin yeni doğan yoğun bakım ünitesinde bebeği yatan, iletişim sorunu bulunmayan (dil problemi, konuşma problemi ve işitme sorunu vb.), yenidoğanında besleme sorunu olmayan (anne ya da bebek kaynaklı), birinci düzeyde tedavi gören yenidoğanları (2500 gr üzerinde olup risk altında olan, 34-37 haftalık prematürel, fototerapi alan, hipoglisemisi enteral beslemeyle düzelmeyen parenteral glukoz desteği gereken, yarık damak- dudak yenidoğan bebekler) olan, gönüllü 160 kadın katıldı. Örneklem büyüklüğünü belirlenirken bu servise bir önceki yıl 420 yenidoğanın yattığı ve benzer bir çalışmada (Çalışır, 2009) standart sapmanın 1 ve yanılma payının 1,5 olduğu belirlendi. Bu çalışmada 0,05 anlamlılık düzeyi kullanılarak evreni bilinen örneklem hesaplaması yapıldı ve bu hesaplamaya göre örneklem büyüklüğü 122 olarak belirlendi. Araştırmanın uygulanması sırasında kayıplar olabileceği düşünüldü ve bu nedenle elde edilen sonucun %30'u alınarak örnekleme eklendi. Araştırmanın örnekleme 160 yenidoğan bebeği olan kadın alındı.

Veri toplama araçları

Araştırmada üç veri toplama formu kullanıldı. Birinci form; kadınların yaş, eğitim, meslek, sosyal güvence vb. sosyodemografik özellikleri ile ilk evlenme yaşı, gebelik sayısı, doğum sayısı vb. obstetrik özelliklerini belirlemeyi sağlayan sorulardan (17 soru) oluşan anneleri tanıtıcı bilgi formudur. Diğer formlar ise annelerin öz güvenlerini belirlemek için Pharis tarafından 1978 yılında geliştirilen Pharis Öz Güven Ölçeği ve yenidoğan bebeklerini algılama düzeylerini belirlemeye yönelik Broussard ve Hartner tarafından 1971 yılında geliştirilen Yenidoğan Algılama Ölçeğidir.

Pharis Öz Güven Ölçeği (PÖGÖ) 13 maddeli ve 5'li likert tipindedir. Ebeveynin günlük bebek bakımı hakkındaki kendine güven duygusunun düzeyini ölçen PÖGÖ'de verilen bebek bakımı maddeleri 1-5 puan (hiç, çok az, orta kararda, çok, tamamen) ile derecelendirilmiştir. 0-1 yaş döneminde bebeği olan tüm annelere uygulanabilen PÖGÖ'den alınan toplam puan (minimum 13, maksimum 65) arttıkça annelerin bebek bakımı hakkındaki öz güven düzeyleri de artmaktadır (Öztürk ve Erci, 2016). 1986 yılında Walker, ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısını 0.91, Türk toplumuna uyarlandığı çalışmada bu katsayı 0.85 (Çalışır, 2003), bu araştırmada da 0,77 olarak belirlenmiştir.

Yenidoğan Algılama Ölçeği (YAÖ) annelerin bebeklerini algılama durumlarını ölçmekte, bebeğiyle ilgili ve bebeğiyle ilişkisindeki var olan problemleri saptamakta ve ileride emosyonel bozukluğu olabilecek riskli bebekleri de erken dönemde tanımlamaktadır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanan formundaki (Balci, 1997) Cornbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,77 olup araştırmada bu sayı 0,85'tir. YAÖ iki bölümlü (YAÖ-I ve YAÖ-II), 24 maddeli ve 5'li likert tipinde ve 1'den 5'e kadar (hiç, çok az, orta derecede, biraz fazla ve çok fazla) puanlaması olan bir ölçektir. YAÖ-I doğumdan sonra ilk bir hafta içinde (6 madde herhangi bir bebek ile 6 madde kendi bebeğinin ne gibi davranışları olacağı konusundaki algılarını ölçen), YAÖ-II ise doğumdan 1 ay sonra (6 madde kendi bebeği ile geçirdiği ilk 1 aylık sürede yaşadığı deneyimleri, 6 madde herhangi bebeğinin gerçek davranışları konusundaki algılarını ölçen) uygulanır. YAÖ-1 ve YAÖ-2'den alınan puanlar ayrı ayrı hesaplanır. Annenin algı puanı herhangi bir bebek YAÖI+YAÖII'nin toplam puanından kendi bebeğinin YAÖI+YAÖII toplam puanı çıkarılarak hesaplanır. Elde edilen puan "0" olduğunda anne herhangi bir bebeği kendi bebeğiyle aynı algılıyor, "0" 'dan büyük olduğunda anne bebeğini olumlu algılıyor, "0" 'dan küçük olduğunda ise anne bebeğini olumsuz algılıyor şeklinde değerlendirilir. Negatif algı "0" puan alan anneler ile "0" 'dan küçük puan alan annelerin toplamını, Pozitif algı ise "0" 'dan büyük puan alan anneleri ifade eder.

Araştırmanın etik yönü

Araştırmanın tıbbi etik açıdan uygunluğu için Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu Başkanlığından (Karar No: 2018-04/32) ve uygulanabilmesi için Üniversite Hastanesi Neonatoloji Bilim Dalından (2019-09/200) yazılı olurlar alındı. Kullanılan ölçeklerin uyarlama çalışmasını

gerçekleştiren yazarlardan da e-mail aracılığıyla ölçek kullanım izinleri temin edildi. Araştırmaya katılan tüm kadınlardan yazılı onam alındı ve Helsinki Bildirgesinde yer alan bütün etik ilkelere uyuldu.

İstatistiksel analiz

Araştırmada veriler SPSS (versiyon:23,0) programı ile analiz edildi. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Shapiro Wilks ve Kolmogorov-Smirnov testleri ile saptandı. Elde edilen veriler üzerinden ölçekler ve alt boyutlarına ait puan ortalamaları, standart sapmaları, ortanca (medyan), sayı aralıkları, maksimum ve minimum değerleri tesbit edildi. Güvenirlik analizi ile ölçekler ve alt boyutlarına ait Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları belirlendi. Bağımsız iki örnek t testi, ikiden fazla grup için tek yönlü ANOVA varyans analizleri kullanıldı. Homojenlik Levene Testi ile farklılık ise Tukey Post Hoc testi ile incelendi. Araştırmada değişkenler arasındaki ilişki Pearson Korelasyon Katsayısı analizi ile kadınların öz güvenlerinin yenidoğan bebeklerini algılamalarına etkisini belirlemek için Lineer Regresyon analizi kullanıldı. Araştırmada anlamlılık düzeyi, $p < 0,05$ olarak kabul edildi (Lorcu, 2015).

Bulgular ve Tartışma

Kadının yaşamındaki gelişimsel olaylardan olan annelik kazanılabilecek en önemli roller arasındadır. Annelik rolü sağlıklı bir bebeğe sahip olma hayali ile başlar, gebelik boyunca bir canlıya hayat verme duygusu ile devam eder ve doğumdan sonra da öğrenilen ve deneyimlenen bir süreç içerisinde pekişerek kazanılır. Bu sürecin sağlıklı sürdürülmesini etkileyen birçok fizyolojik, psikolojik, ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi ve ahlaki faktör bulunmaktadır. Annenin bebek bakımına yönelik öz güveni ve yeni doğan bebeğini algılama durumları da bu faktörlerdendir. Annelik rolünü yerine getirirken kadın yaşadığı zorluklarla ve sorumluluklarla sahip olduğu öz güveni sayesinde baş edebilir. Araştırmada yaş ortalaması $29,21 \pm 5,57$ olan (Çizelge 1) kadınların günlük bebek bakımı hakkında kendilerine olan öz güvenleri orta düzeyin üzerindedir ($48,25 \pm 9,16$) (Çizelge 2). Annelerin; yaş, çalışma durumu, meslek, eğitim düzeyi, sosyal güvence durumu, ekonomik durumu, aile tipi ve evlilik yaşı gibi sosyo-demografik özellikleri onların günlük bebek bakımı hakkında kendilerine olan öz güvenlerini etkilememiştir ($p > 0,05$) (Çizelge 1). Araştırmaya benzer şekilde Özkan ve Polat'ın (2011) çalışmasında da annelerin eğitim düzeyi, sosyal güvencelerinin olup olmaması, birlikte yaşadığı aile tipi, evlenme yaşı ve ekonomik durumları öz güven düzeylerini etkilememiştir. Küçükaslan'ın (2019) çalışmasında da çalışma durumu, eğitim durumu ve aile tipinin annenin öz güvenini etkilemediği bulunmuştur. Araştırmada bu özelliklerinin yanı sıra annenin gebeliği planlama durumu, bebeğin istenilen cinsiyette olma durumu, doğum şekli, bebek bakımına yardımcı kişiler varlığı, bebek bakımı konusunda doğum öncesi dönemde bilgi ve eğitim alma durumu ve bebeği doğduktan sonra kucağına alma zamanı da annelerin öz güvenleri üzerinde

etkili değildir ($p>0.05$) (Çizelge 3). Küçükaslan'ın (2019) çalışmasında da annelerin doğum şeklinin annelik öz güvenlerini etkilemediği belirlenmiştir. Özkan ve Polat (2011) çalışmasında bebeğin istenilen cinsiyette olması ve gebeliğin planlı gerçekleşip gerçekleşmemesinin annenin öz güven düzeyini anlamlı olarak etkilemediğini saptamıştır. Öztürk ve Erci'nin (2011) çalışmasında da annelerin doğum sonrası dönemde bebek bakımı konusunda destek alabileceği kişilerin varlığının, gebeliği planlama durumlarının ve doğumun gerçekleşme şeklinin annelerin öz güven düzeylerini etkilemediği bulunmuştur ve çalışmanın sonuçlar bakımından araştırmamızla benzerlik gösterdiği söylenebilir. Bunların aksine obstetrik özelliklerinden gebelik sayısı (%61'i daha önce gebelik deneyimlemiş) annenin öz güvenini etkilemiştir ($p=0,000$) (Çizelge 3). Özellikle iki ve üç üzeri gebelik yaşayan kadınların bebek bakımına yönelik öz güvenlerinin, tek gebelik yaşayan kadınlardan anlamlı bir şekilde yüksek (10,119; 2-3->1) olması (Çizelge 3) bebek bakımı açısından annelerin deneyiminin öz güvenlerini etkilediğini göstermesi bakımından önemlidir. Kadının daha önce gebelik deneyimlemiş olması yeni sorumluluklarla baş etme, annelik rollerini yerine getirme ve bebeğinin bakımını gerçekleştirme konularında kadını rahatlatacağı için öz güvenini artırabilir. Birçok kadın, çoğu zaman öğrenilmiş birtakım davranışları sergileyerek yeni durumlarla baş edebilir. Bu nedenle ebeler özellikle primigravida (birinci gebeliği olan kadın) ve sağlık sorunu olan yenidoğana sahip annelerin bebek bakımına yönelik kaygı ve korkularının giderecek ve öz güvenlerini arttıracak nitelikli ebelik bakımları planlamalı, uygulamalı ve sonuçlarını değerlendirmelidir. Ebeler verdikleri bakım, eğitim ve danışmanlık hizmetleri ile yenidoğan bebek bakımı ile ilgili annenin kaygı ve anksiyetesinin azaltarak onların öz güvenlerini artırabilirler (Evcili ve ark. 2018).

Öz güvenin yanı sıra annenin bebeğine ilişkin algıları pozitif yönde gelişmez ise hem kendi sağlığı hem de bebeğinin sağlığı olumsuz yönde etkilenebilir. Bebeğini pozitif yönde algılamayan anne bebeğinin bakımını ve beslenmesini ihmal edebilir (Öztürk ve Erci, 2016). Araştırmada annelerin yenidoğanı algılama puan ortalamaları $-3,11\pm 6,41$ olup (Çizelge 2) %73,1'inin yenidoğan bebeğini negatif algılamaktadır (Çizelge 4). Bu annelerin bebekleri yeni doğan yoğun bakım ünitesinde yattığı için yaşadıkları endişeler ve korkular diğer annelere göre çok daha fazla boyutlardadır. Sorunlu bir bebeğe sahip olmanın yanı sıra bu kadınların yoğun bakım ünitesinde bebekleriyle yeterli vakit geçirememeleri ve %60'ının bebek bakıma ilişkin yeterli bilgi ve eğitim almamış olması da (Çizelge 3) yenidoğan bebeklerini negatif algılamalarına yol açmış olabilir. Çetin Avcı (2019) yeterli bilgi almayan ve süreç hakkında yeterli bilgiye sahip olmayan bir annenin doğum sonrası süreçte bebeğinin olağan ağlamasını, kusmasını ve beslenmesini negatif olarak algılayabileceğini vurgulamaktadır. Ayrıca bu araştırmanın COVID-19 hastalığına bağlı pandemi döneminde yapılmış olması ve bu dönemde yaşanan süreçlerde (evde kalma, yakınlarla görüşmeme, bebeğine enfeksiyon taşıma korkusu nedeniyle bebeğini kucağına

almama ya da hastaneye gittiğinde kendisinin enfekte olacağı korkusu, vb.) kadının bebeğini kucağına alıp öpmesi ya da dokunması gibi pozitif annelik davranışları ortaya koymasını engellemiş ve annenin yenidoğan bebeğine karşı olumlu/pozitif duygular beslemesine ve bebeğini daha pozitif algılamalarına engel olmuş olabilir. Pandemi ortaya çıkmadan önce özel bir hastanede doğum yapmış ve herhangi sağlık sorunu olmayan yenidoğana sahip annelerin büyük çoğunluğunun bebeklerini pozitif algılaması (Çelebi, 2019) bu düşünceleri destekler özelliğindedir. Amankwaa ve ark. (2007)'nin yaptıkları çalışmada da preterm yenidoğan bebeği olan annelerin, term yenidoğan bebeği olan annelere göre bebeklerine daha geç dokundukları, onları görmeyi geciktirdikleri ve kucaklarına geç aldıkları, bebeklerinin kendilerine ait olduğunu algılamada güçlük yaşadıkları ve bebeklerini negatif algıladıkları saptanmıştır. Şeker ve Sevil de (2015) annelerin bebeklerini pozitif algılamalarında birçok faktörün yanı sıra bebeğin sağlık durumunun da oldukça etkili olduğunu vurgulamaktadır. Annenin bebeğine karşı olumlu algı geliştirmesi kaliteli bir anne-bebek ilişkisini başlangıcını oluşturmada, bebeğin büyüme ve gelişmesine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle yenidoğan ünitesinde çalışan ebe ve hemşireler anneleri desteklerken, bakım uygulamalarını ve yaklaşımlarını planlarken bu durumu göz önünde bulundurmalıdır.

Araştırmada öz güven ile yenidoğanı negatif algılama düzeyi arasında anlamlı düzeyde ters bir ilişki olması ($p<0,05$) ve annelerin öz güven düzeyindeki bir birim artışının yenidoğan bebeğini negatif algılama düzeyini 0,227 kat azaltması (Çizelge 5) ($R=0,159$, $R^2=0,025$, $F(1, 158)=4,104$, $p=0,044$) annenin öz güveni arttıkça bebeğini daha olumlu algılayabileceğini göstermesi bakımından önemlidir. Annenin bebeğini doğum sonrası ilk defa görmesi, ona dokunması ve onunla etkileşim sürecini başlatması, annenin bebeğini olumlu algılamasını etkileyen en önemli faktörlerdir (Manav ve Yıldırım 2010; Şeker ve Sevil, 2015). Doğum sonu dönem, annenin bebeğiyle yakın ilişki kurmaya en çok istek duyduğu dönemdir. Ebeler bu dönemde annenin öz güvenini arttırmada oldukça etkili sağlık profesyonelleridir. Ebenin annenin yanında olması, bebek doğar doğmaz onu anneye vermesi, doğum sonrası ilk yarım saatte emzirmesi için onu desteklemesi, onu yapabileceği uygulamalar için teşvik etmesi ve yapamadığı uygulamaları anlayabileceği şekilde öğretmek uygulamaları annelerin öz güvenini artırarak bebeğini pozitif algılamalarına katkı sağlayabilir (Korkmaz, 2003; Uz Kalpalp, 2006; Özkan ve Polat, 2011; Batman, 2014; Öztürk ve Erci 2016; Küçükaslan, 2019; Şayık ve Örsal, 2019). Kendini anneliğe hazır ve annelik rolünde yeterli hisseden annelerin doğum sonrası dönemde annelik öz güvenleri ve yenidoğan bebeklerini pozitif algılamaları artabilir. Postpartum dönemde annelerin bebekleri ve kendileri için sıklıkla başvurduğu birinci basamak sağlık kuruluşunda bulunan ebeler ile ikinci ve üçüncü sağlık hizmetlerinde çalışan ebeler anne ile karşılaştıkları her ortamda onların sağlığını değerlendirerek gereksinimlerine yönelik bakım ve eğitimler vermelidir.

Annenin, bebek bakımı ile ilgili konularda öz güvenlerinin arttırılması ve güçlendirilmesi kaygı ve korkularının giderilmesi için verilecek ebelik bakımı, eğitimlerin ve danışmanlık hizmetlerinin verilmesi son derece

önemlidir (Evcili ve ark. 2018). Bunun sonucunda öz güvenli bir kadın ve geleceğe sağlıklı ilk hazırlanmayı gerçekleştirmiş bir bebek topluma kazandırılmış olacaktır.

Çizelge 1. Kadınların tanıtıcı özelliklerine göre Pharis Öz Güven Ölçeği puan ortalamaları (n=160)

Table 1. The mean scores of the Pharis Self-confidence Scale according to the descriptive characteristics of women (n=160)

Değişkenler	n (%)	$\bar{X} \pm Ss$	Test değeri	p
Yaş (29,21±5,57)				
18-23 yaş arası	25 (15,6)	47,44±9,30		
24-29 yaş arası	64 (40,0)	47,65±9,28	0,985 ^a	0,492
30 yaş ve üzeri	71 (44,4)	49,07±9,04		
Çalışma durumu				
Çalışıyor	41 (25,6)	47,07±9,51	-0,954 ^b	0,342
Çalışmıyor	119 (74,4)	48,65±9,03		
Meslek (n=41)				
Kamu personeli	28 (68,3)	46,07±10,20	-0,989 ^b	0,329
Özel sektör	13 (31,7)	49,23±7,74		
Eğitim Düzeyi				
İlkokul	21 (13,1)	49,57±9,92		
Ortaokul	38 (23,8)	50,18±7,95	1,415 ^a	0,240
Lise	36 (22,5)	48,38±9,50		
Üniversite	65 (40,6)	46,61±9,26		
Sosyal Güvence Durumu				
Var	132 (82,5)	48,46±8,98	0,635 ^b	0,526
Yok	28 (17,5)	47,25±10,04		
Ekonomik durumu				
Geliri giderinden fazla	29 (18,1)	47,58±8,81		
Geliri giderine denk	96 (60,0)	48,17±8,52	0,195 ^a	0,823
Geliri giderinden az	35 (21,9)	49,00±11,12		
Aile tipi				
Çekirdek aile	128 (80,0)	47,82±9,38	-1,167 ^b	0,245
Geniş aile	32 (20,0)	49,93±8,11		
Evlilik yaşı (22,57±3,86)				
14-19 yaş	40 (25,0)	49,65±7,70		
20-25 yaş	83 (51,9)	48,78±9,68	2,264 ^a	0,107
25 yaş üzeri	37 (23,1)	45,54±9,05		

^aANOVA Varyans Analizi, ^bBağımsız gruplar t testi

Çizelge 2. Kadınların Pharis Öz Güven Ölçeği ve Yenidoğan Algılama Ölçeği puan ortalamaları (n=160)

Table 2. The mean Pharis Self-confidence Scale and Newborn perception scale scores of women (n=160)

ÖLÇEKLER	Madde Sayısı	Min-Maks	Medyan	$\bar{X} \pm SS$
PÖGÖ	13	19-60	48,50	48,25±9,16
YAÖ	24	(-20)-(18)	-3,00	-3,11±6,41

Çizelge 3. Kadınların obstetrik özelliklerine göre Pharis Özgüven Ölçeği puan ortalamaları (n=160)**Table 3.** The mean scores of the Pharis Self-confidence Scale according to the obstetric characteristics of women (n=160)

Özellikler	n (%)	$\bar{X} \pm Ss$	Test değeri	p
Gebelik sayısı				
1 gebelik	61 (38,1)	44,32±9,13	10,119 ^a	
2 gebelik	46 (28,7)	50,41±8,41	2-3->1 ^{**}	0,000*
3 ve üzeri gebelik	53 (33,1)	50,88±8,34		
Gebeliği planlama durumu				
Planlanan gebelik	119 (74,4)	47,78±9,15	-1,103 ^b	0,272
Planlanmayan gebelik	41 (25,6)	49,60±9,12		
Bebegin istenilen cinsiyette olma durumu				
Evet	134 (83,8)	48,17±9,52	-0,245 ^b	0,807
Hayır	26 (16,3)	48,65±7,12		
Doğum şekli				
Normal vajinal doğum	66 (41,3)	47,63±9,72	-0,709 ^b	0,479
Sezeryan doğum	94 (58,8)	48,68±8,75		
Bebek bakımına yardımcı kişiler varlığı				
Var	120 (75,0)	47,50±8,94	-1,807 ^a	0,073
Yok	40 (25,0)	50,50±9,51		
Doğum öncesinde bebek bakımına ilişkin bilgi alma				
Evet	64 (40,0)	49,31±8,39	1,200 ^b	0,232
Hayır	96 (60,0)	47,54±9,60		
Bebegi doğduktan sonra kucağına alma zamanı				
İlk 30 dakikada	57 (35,6)	48,42±9,34	0,175 ^b	0,861
30 dakikadan sonra	103 (64,4)	48,15±9,09		

^aTek Yönlü ANOVA Varyans Analizi, ^bBağımsız gruplar t testi, * $p < 0,05$, **Tukey Post Hoc Testi,

Çizelge 4. Kadınların yenidoğan bebeklerini algılamaları**Table 4.** Women's perceptions of their newborn babies

Kadının Algısı	n	%
Pozitif Algılama	47	26,9
Negatif Algılama	117	73,1
Toplam	160	100

Çizelge 5. Kadınların öz güvenlerinin yenidoğan bebeklerini algılamalarına etkisi**Table 5.** The effect of women's self-confidence on their perception of their newborn babies

Değişken	Standartlanmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış Katsayılar		
	B	Standart hata	Beta	t	p
(Sabit/ Constant)	47,542	,798		59,607	0,000*
Pharis Öz Güven Ölçeği Toplam	-0,227	0.112	-0.159	-2.026	0.044*

^aLinear Regresyon Analizi uygulanmıştır, * $p < 0,005$

Sonuç

Yenidoğan yoğun bakım ünitesinde bebekleri yatan annelerden özellikle primigravida olanların öz güvenleri daha düşüktür. Bununla birlikte bu annelerin genellikle öz güvenleri orta düzeyin de üzerindedir ancak bebeklerini olumlu algılamamaktadırlar. Özellikle öz güven ile yenidoğanı negatif algılama düzeyi arasında anlamlı düzeyde ters bir ilişki saptandı ve annelerin öz güvenleri arttıkça bebeklerini daha olumlu algıladıkları sonucuna varıldı. Bu nedenle yenidoğan yoğun bakım ünitesinde çalışan ebe ve hemşirelerin başta primipara kadınlar olmak üzere bu serviste bebekleri yatan tüm annelere öz güvenlerini yükseltecek ebelik uygulamalarını yapmaları onların yenidoğan bebeklerini pozitif algılamalarını sağlayabilir. Bu durum özelden anne ve bebek sağlığına genelde de toplum sağlığına bir katkı verecektir.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Araştırmada isimleri bulunan yazarların makalede sunulan veriler ve/veya makalenin konusu ile ilgili olarak herhangi bir kişi ya da kuruluş ile çıkar ilişkisi bulunmamaktadır.

Kaynaklar

- Amankwaa, L. C., Pickler, R. H., & Boonmee, J. (2007). Maternal responsiveness in mothers of preterm infants. *Newborn and Infant Nursing Reviews*, 7(1), 25-30.
- Balci, S. (1997). İlk kez doğum yapan annelerin bebeklerini algılama durumları. *Ulusal Tez Merkezi*.
- Batman, D. (2014). Prematüre yenidoğanların ebeveynlerine uygulanan web tabanlı eğitimin bebeğin bakımına yönelik öz güven ve kaygı düzeylerine etkisi. *Ulusal Tez Merkezi*.
- Beyazova, U. (2003). Çocuk Sağlığında Risk Yaklaşımı, 2. Ulusal Ana Çocuk Sağlığı Kongre Kitabı, İstanbul: 99-100.

- Çakır, D., & Alparıslan, Ö. (2018). Doğum tipi değişkeninin anne-bebek etkileşimi ve annenin bebeğini algılaması üzerindeki etkilerinin incelenmesi. *Çağdaş Tıp Dergisi*, 8(2), 139-147.
- Çalışır, H. (2003). İlk kez anne olan kadınların annelik rolü başarımlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Ulusal Tez Merkezi*.
- Çalışır, M. (2009). Yetişkin bağlanma kuramı ve duygulanım düzenleme stratejilerinin depresyonla ilişkisi. *Psikiyatride güncel yaklaşımlar*, 1(3), 240-255.
- Çetin Avcı, S. (2019). Doğum şeklinin ebeveynlik davranışı, yenidoğanı algılama ve maternal bağlanma üzerine etkisi. *Ulusal Tez Merkezi*.
- Çelebi, E. Z. (2019). Doğum şeklinin annelerin bebeklerini algılama, bağlanma ve ebeveynlik davranışı üzerine etkisi. *Ulusal Tez Merkezi*.
- Çoban, A., & Saruhan, A. (2005). Anne-bebek etkileşiminde hemşirenin rolü. *Ege Üniversitesi Hemřirelik Fakóltesi Dergisi*, 21(2), 89-96.
- Evcili, F. (2018). Doğum sonu dönemdeki kadınların annelik rolüne hazır oluşluk durumlarının ve öz güvenlerinin değerlendirilmesi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 27(1), 56-61.
- Korkmaz, Z. (2003). Primipar kadınların bebeklerini algılama durumu. *Ulusal Tez Merkezi*.
- Kuo, S. C., Chen, Y. S., Lin, K. C., Lee, T. Y., & Hsu, C. H. (2009). Evaluating the effects of an Internet education programme on newborn care in Taiwan. *Journal of clinical nursing*, 18(11), 1592-1601.
- Küçükaşlan, S. (2019). Yenidoğan yoğun bakımda bebeği yatan kadınların annelik memnuniyeti ve ilişki faktörler. *Ulusal Tez Merkezi*.
- Lorcu, F. (2015). Örneklerle Veri Analizi SPSS Uygulamalı. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Nacar, E. H., & Gökkaya, F. (2019). Bağlanma ve maternal bağlanma konusunda bir derleme. *Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi*, 1(1), 50-56.
- Özkan, H., & Polat, S. (2011). Maternal identity development education on maternity role attainment and my baby perception of primiparas. *Asian Nursing Research*, 5(2), 108-117.
- Öztürk, S., & Erci, B. (2016). Postpartum dönemdeki primipar annelere loğusa ve yenidoğan bakım eğitimi maternal bağlanmayı arttırdı: son test kontrol gruplu eğitimsel araştırma. *Balıkesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(3), 129-134.
- Öztekin, C. (2018). Bebek ruh sağlığı açısından anne-babalık becerileri. *Türkiye Klinikleri*, 4(1), 10-18.
- şayık, D., & Örsal, Ö. (2019). Türkiye’de ebeveynlerin bebek bakımı konusundaki öz güvenleri ve etkileyen faktörler: sistematik derleme. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 41(4), 434-447.
- şirin, A., Keleş, S. (2003). Kadınların çocuklarını istismar etmelerini etkileyen faktörlerin incelenmesi. 2. *Ulusal Ana Çocuk Sağlığı Kongresi Kitabı*, İstanbul: 165.
- şeker, S., & Sevil, Ü. (2015). Doğuma hazırlık sınıflarının annenin doğum sonu fonksiyonel durumuna ve bebeğini algılamasına etkisi. *Türkiye Klinikleri Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği- Özel Konular*, 1(1), 1-9.
- Taşkın, L. (2021). Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği, 17. Baskı. Akademisyen Kitapevi, Ankara.
- Uz Kalpalp, B. (2006). Adölesan annelere verilen eğitimin öz güven ve öz bakım güçlerine etkisinin incelenmesi. *Ulusal Tez Merkezi*.
- Yenal, K., & Okumuş, H. (2003). LATCH emzirme tanılama aracının güvenilirliğini inceleyen bir çalışma. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 1, 38-44.
- Yıldız, D., & Akbayrak, N. (2014). Doğum sonrası primipar annelere verilen eğitim ve danışmanlık hizmetlerinin bebek bakımı, kaygı düzeyleri ve annelik rolüne etkisi. *Gülhane Tıp Dergisi*, 56(1), 36-42.
- Zwelling, E., & Phillips, C. R. (2001). Family-centered maternity care in the new millennium: is it real or is it imagined?. *The Journal of perinatal & neonatal nursing*, 15(3), 1-12.